

idézzen. Hogy századunk két költői lángelméje, Ady és József Attila milyen kiaknázhatatlanul gazdag ilyen szempontból, azt ismerők már régen tudják. De felvonult Devecseri Gábor, Fodor András, Garai Gábor, Hajnal Anna, Ratkó József, Váci Mihály, Weöres Sándor és megannyi más jeles költőnk. Igaz, esztétikai szempontból nem érhetünk egyet időnként az idézés technikájával: a — nyilván helytakarékossági szempontból — kiszakított sorok megcsönkítják a mondanivalót, ha a gondolatot nem is, a művészt bizonyosan. Ebből a szempontból „kevesebb több volna.” És persze versben kétszeresen szomorítóak és zavarók a sajtóhibák is. Legfőbb ideje lenne gondosabban korrigálni az értékes kiadásokat. Pedig különben a könyv nyomdai beosztás szempontjából is „szemrevaló”.

A legmelegebben ajánlhatjuk ezt a munkát mindenkinek: papoknak és világiaknak egyaránt. A legfontosabbhoz nyújt segédkezet: hogy a mai valóságban élve dolgozzunk emberebb emberré, igaz emberré válásunkon.

S.M.

Karol Wojtyła: Jel, melynek ellentmondanak. Elmélkedések. Ford. Battik Izabella. Opus Mystici Corporis Verlag, Bécs 1981, 144 o.

A pápa szűkebb körű munkatársaival együtt vesz részt évente lelkigyakorlaton. A bevezető estén és a befejező reggeli elmélkedésen kívül öt teljes napot szentel életének megújítására, Istennel való bensőséges kapcsolatának elmélyítésére. Nem vult-e maga Krisztus is vissza mindennapi égető tevékenységéből, hogy imádkozzék Atyjához?

1976 tavaszán VI. Pál pápa az akkori krakkói érseket, Wojtyła bíborost kérte fel az elmélkedések megtartására. A nyomtatásban is megjelent elmélkedéseknek külön zamatot ad a történelmi fejlődés: mit mond, mire hívja fel a pápa figyelmét a jövőendő pápa.

Alap gondolata nem más, mint a kinyilatkoztatás lényege: Istennek Krisztusban kijeljesedett szeretete, szövetsége és az ember felelete. A hangsúly azonban sajátos. Kidomborítja, hogy a teremtés kezdetétől fogva (ezért tér vissza ismételtelen a Teremtés könyvének első három fejezetére és az ún. protoevangéliumra) napjainkig (amit egyrészt a II. Vatikáni Zsinat, másrészt korunk különféle szellemi áramlatai képviselnek) az Isten Igéje, az Evangélium örömhíre mellett fellép az „ellen-ige”, az „ellen-evangélium”. Jézus jel, amelynek ellentmondanak „közvetve”, azaz gyakran azok is, akik „tanítványainak mondják magukat”, akik rá hivatkoznak, — de a valóságban elhallgatnak egyes pontokat, elferdítik az igazságot, eltorzítják tanítását. Mások pedig szöges ellentétben állnak Krisztussal, mert elvetik az evangéliumot, „tagadnak minden Istenre, emberre, világra vonatkozó igazságot, melyeket az evangélium hirdet” (Befejező elmélkedés). A küzdelem néha brutálisan folyik, bár korunkban leginkább csak burkoltan, megőrizve a szabadság látszatát. — Az ember azonban csak akkor lesz igazán ember, ha éli Isten tervét, ha Krisztusban leli meg irányító fényét. A Redemptor hominis enciklika vezérelveit hirdeti már a lelkigyakorlat alatt.

Az Egyház egységének látható kezéséhez, öréhez s közvetlen munkatársaikhoz szolt a krakkói érsek. De ez az egység csak akkor átütő erejű, ha a részegyházak színe, szava fonódik csokorba. Érthető tehát, hogy a lengyel nép hű fia újra meg újra példát hoz az ő tapasztalataikból, merít hívó életük ezer éves kincséből. Kicsendülnek személyes élményei is, mint pl. 12 éves fejjel megélt nagyszerdai zsolozsmás emléke (63. o.). Az egyes napok gondolatait pedig az évszázadok folyamán kifejeződött és számára is oly fontos áhítatgyakorlatokban foglalja össze. A teremtő és szövetséget kötő Atya tervét az örvendetes olvasóban, a megtestesült Fiú és megszentelő Szeretet gyümölcset a fájdalomban, a megváltás titkát és embert felemelő győzelmét pedig a dicsőségesben. Mária, Krisztus kegyes társa (alma socia Christi) elválaszthatatlan Fiától. A negyedik nap együtt megyünk Krisztussal a getszemáni, „szentőrai” imára, miután vele próbáltunk behatolni az ember misztériumába. Végül az ötödik napon az örök igazságok átelmélkedése a kereszttűhöz vezet el a lelkigyakorlatozót.

1975-ben az OMC már megörvendeztette a magyar olvasóközöniséget egy pápa-lelkigyakorlattal: J. Loew elmékedéseivel Jézus Krisztusról. Ez az újabb, kettős értelem-ben is pápa-lelkigyakorlat hirdeti, hogy Krisztus jel, amelynek ellentmondának. A második keresztény évezred utolsó negyedszázada a megpróbáltatás ideje, de a nagy reménység is: ezért kaptuk Krisztust, aki a nagy jel, s mellette áll a napba öltözött asszony, mint „nagy jel, amely feltűnt az égen” (Jel 12,1).

Benkő Antal

W. Egger: Krisztus követése hitben. Munkafüzet a Márk-evangéliumhoz. Ford. dr. Cse-lényi István. OMC Bécs 1981, 36 o.

W. Egger harmadik füzeté (vö. Szolgálat 46. és 51.) Márk evangéliumának elmél-ke-déséhez nyújt segítséget. Alapjában véve követi az előző két füzetnél sikeresnek bizonyult módszert. De ahogy címében feltűnteti, elsősorban a keresztény élet alakítá-sát tartja szem előtt: Krisztust követni a hitben. Éppen ezért csak két fejezetet emel ki az evangéliumból (8,27—10,52), ahol Jézus feltárja, mit vár azoktól, akik útján el akarják kísérni. A szerző utal arra is, hogy a 12 elmékedés a második (B) liturgikus év melyik vasárnapjának felel meg. Minden elmékedéshez imádságot is csatol. Így mindig újabb és újabb szempontokkal gazdagítja a Szentírás megértését és alkalma-zását.

Benkő Antal

A magyar bencések 50 éve Brazíliában. A Szt. Gellért kolostor kiadá-sa. Sao Paulo 1981, 58 o.

Már régen szerettem volna megismerkedni a brazíliai magyar bencésekkel. Ez sike-rült végre most, hogy kezembe vehettem ezt az izléses kiállítású füzetet.

Ha két ismeretlen találkozik, vizsgálódó tekintetükben ott bújkál a ki nem mondott kérdés: „Ki vagy?” Erre nem kapok választ a könyv elején, hanem mint ahogy a magyar bemutatkozásnál a vezeték-, a családi nevét mondja először, ők is azzal kezdik, hogy kik voltak az eleik, honnan jöttek. S az egész könyvön végighúzódik a hála az elődök és az anyakolostor, Pannonhalma iránt.

Aztán arról beszélnek, mit tettek eddig, mit csinálnak most. Meg sem kísérem, s kár is lenne ezt a munkát röviden összefoglalni helyette inkább főlisorolnám a leggya-koribb, mindig visszatérő szavakat. Természetesen: magyar és — brazil. Igen, brazil, mert az eredetileg a magyar kivándorlók lelki gondozására küldött bencések hamarosan bekapcsolódnak a brazil pasztorációba (erről külön fejezet szól), s különbség-tevés nélkül segítenek ott, ahol éhség van kenyérré vagy ígére. Aztán: feladat, mene-kültek, látogatás, lelkigyakorlat, kör, csoport, csapat, mozgalom, tanfolyam, találkozó, klub, bizottság, ingyenes, segély, gyerek, fiatal, öreg, és újra meg újra: iskola.

Csak a könyv végén mutatkozik be, mondja meg a „keresztnevét” a közösség. S itt ér a második meglepetés. Kétszer is újrászamolom; nem, nem tévedtem: a három meghalt rendtáron kívül összesen 24-en vannak, s ebből öt még nem tette le az örökfogadalmát. Azonnal fölvetődik a kérdés, különösen miután a fényképeket is meg-nézem, hogy ekkora aktivitással hogyan tudnak megmaradni lelki embernek, szemlélő-dő szerzetesnek, s hogyan bírták, bírják ezt a tömértelen munkát. Az egyes fejezete-ket lezáró rövid elmékedési szakasz adja meg a választ: „Gellért tanít bennünket . . .”, „felemelve magasra a keresztet” és „Isten akaratára figyelmező imádságos csend-ben . . .”

Igen, így lehet. Csak így lehet.

Sr. Ancilla OSB

Nemeshegyi Péter: Jó az Isten (tkk IV/5). Róma 1981, 144 o.

Alsze-gy Zoltán: Az ember jövője (tkk IV/9). Róma 1981, 124 o.

A „Kis Magyar Summa” sorozat lassan teljessé lesz. A munka oroszlárnészét vál-laló szerzők (mindketten 5—5 könyvecskét írtak) együtt megjelent munkáját előbb közösen ismertetem, majd rátérek egy—két részletre.